



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 314/2018-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Vladimírom Kašubom, PhD., Holubyho 51, Martin, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd I. a III. výrokom uznesenia Krajského súdu v Žiline č. k. 9 CoP 18/2018-137 z 26. apríla 2018 a takto

### **r o z h o d o l :**

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. augusta 2018 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) I. a III. výrokom uznesenia Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 CoP 18/2018-137 z 26. apríla 2018 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva:

*«V roku 2014 som podala na Okresný súd Martin žalobu o zaplatenie sumy 14.000,- EUR s prísl. O... žalobe koná... súd... pod sp. zn.: 5C/337/2014. V tomto konaní zastupoval žalovaných v rade 1/ až v rade 3/ od začiatku advokát... 15.05.2015 podal žalovaný v rade 1/ ako môj bývalý manžel vzájomný návrh, ktorým uplatnil ďalšie nároky vyplývajúce z vyporiadania BSM, potom, ako naše manželstvo zaniklo rozvodom. Tieto skutočnosti (uplatnenie nárokov vo vzájomnom návrhu žalovaný v rade 1/ odôvodňuje výrokmi, ktoré začínajú slovami: „Počas trvania manželstva sme...“)... Na pojednávaní vo veci vedenej pod sp. zn.: 5C/337/2014, ktoré sa uskutočnilo dňa 02.07.2015, boli všetci prítomní uzrozumení s tým, že konanie sa týka nárokov vyplývajúcich zo zaniknutého, no nevyporiadaného BSM. Na pojednávaní bol prítomný aj žalovaný v rade 1/ (môj bývalý manžel) a jeho právny zástupca - advokát. Z pripojenej zápisnice o pojednávaní... tieto skutočnosti vyplývajú úplne bezrozporne (poukazujem osobitne na tieto výroky: „Uvedené nároky nesporne patria do bezpodielového spoluvlastníctva navrhovateľky a odporcu v rade 1/ ... (uvádza súd) a „Podaním zo dňa 15.05.2015 sme sa vyjadrili k návrhu a uplatnili vzájomný návrh odporcu v rade 1/ vo vzťahu k navrhovateľke vyplývajúci z bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov konania...“ (toto uvádza právny zástupca žalovaného v rade 1/, teda advokát)). O dva mesiace neskôr vstupuje do konania nový právny zástupca žalovaných v rade 1/ až v rade 3/... advokát, ktorý túto skutočnosť oznámil konajúcemu súdu podaním zo dňa 10.09.2015... 19.10.2016 podal žalovaný v rade 1/ (teda môj bývalý manžel) zastúpený tým istým advokátom... žalobu o vyporiadanie BSM. V tejto znova uplatnil aj tie isté nároky...ako vo vzájomnom návrhu zo dňa 14.05.2015 ...*

*... žaloba, o ktorej konal Okresný súd Martin pod sp. zn.: 10Pc/16/2016, mi bola doručená...08.11.2016... 14.11.2016 som súdu.. doručila moje vyjadrenie k žalobe... pri tomto... úkone som uviedla, že žalobca si uplatnil tie isté nároky a poukázala som tak na prekážku litispendencie a navrhla som zastavenie konania a uplatnila som si nárok na*

*náhradu trov konania... súd prvej inštancie vydal uznesenie sp. zn.: 10Pc/16/2016-65 zo dňa 06.04.2017, ktorým zastavil konanie, ale iba o úplne totožných nárokoch žalobcu, ktoré boli uplatnené v oboch konaniach. Proti tomuto uzneseniu som podala odvolanie, ktoré som odôvodňovala tým, že nie je možné zastaviť iba časť konania, pokiaľ ide o vyporiadanie BSM...*

*Uznesením sp. zn.: 9CoP/36/2017-80 zo dňa 30.08.2017, Krajský súd... odvolaním napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Nepriznal mi však nárok na náhradu trov odvolacieho konania, s odôvodnením, že súd prvej inštancie vydal rozhodnutie bez návrhu a preto by nebolo spravodlivé, aby žalobca, ktorý nedal podnet na vydanie napadnutého rozhodnutia bol zaviazaný na náhradu trov konania mne ako úspešnej strane.*

*Následne mi bolo doručené predvolanie na pojednávanie, určené na deň 25.01.2018. Tu som... súdu prvej inštancie znova oznámila (podaním zo dňa 18.12.2017), že musí zastaviť konanie, v ktorom pokračuje napriek tomu, že neexistuje jediný zákonný dôvod. Oznámila som zároveň aj to, že takýto postup je spôsobilý privodiť mi vznik škody, minimálne v podobe nutnosti vynakladať zvýšené trovy konania. Až po takto formulovanom oznámení súd prvej inštancie pristúpil k zrušeniu termínu pojednávania a to z dôvodu litispendencie. Ako prílohu k tomuto oznámeniu som pripojila uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn.: 11Co/142/2017-294 zo dňa 27.06.2017, ktoré obdržal aj právny zástupca žalobcu a z ktorého znova vyplýva, že vo veci vedenej pod sp. zn.: 5C/337/2014 ide o konanie o vyporiadanie BSM. Napriek tomu žaloba nebola žalobcom zobratá späť.*

*Dňa 16.01.2018 vydal súd prvej inštancie uznesenie sp. zn.: 10Pc/16/2016-95, ktorého prvým výrokom konanie zastavil a jeho druhým výrokom rozhodol, že mi nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení výroku o trovách konania (14. odsek, 5. str.) uviedol, že žalobca síce procesné zavinil zastavenie konania, keď už 15.05.2015 vzniesol vzájomný návrh v konaní vedenom pod sp. zn.: 5C/337/2014, ktorý je totožný so žalobou, o ktorej súd konal v tomto konaní, no na takomto konaní mám čiastočne niesť vinu aj ja, pretože som ako žalobkyňa v konaní vedenom pod sp. zn.: 5C/337/2014 „dostatočne zrozumiteľne a explicitne nevymedzila uplatnený nárok“, tak, aby bolo pre všetky strany zrejmé, že v konaní vedenom pod sp. zn.: 5C/337/2014 je konanie vedené o vyporiadanie BSM.*

*Proti tomuto uzneseniu (jeho II. výroku) som podala... odvolanie, ktoré som v podstate odôvodnila tým, že už od počiatku som poukazovala na to, že súd má ex offio povinnosť zastaviť konanie za takýchto podmienok a že je nemysliteľné, aby advokát, ktorý zastupuje toho istého klienta, nevedel, že už v skoršom konaní ide aj o vyporiadanie BSM (ako som už v úvodnom odseku uvádzala - od pojednávania vo veci 5C/337/2014 zo dňa 02.07.2015 to bolo všetkým zrejmé)...*

*... 24.07.2016... mi bolo doručené uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn.: 9CoP/18/2018-137 zo dňa 26.04.2018, ktorého I. výrokom bolo uznesenie súd prvej inštancie vo výroku o trovách konania potvrdené. II. výrokom bolo uznesenie súdu prvej inštancie vo zvyšnej časti, odvolaním nenapadnutej, ponechané nedotknuté. Nakoniec III. výrokom nepriznal odvolací súd žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania.*

*Toto uznesenie nijakým spôsobom nereagovalo na moju odvolaciu argumentáciu - odvolací súd sa v odôvodnení obmedzil nato, že súd prvej inštancie správne prihliadol na ustanovenie § 257 CSP a odvolací súd sa s jeho názorom stotožnil v plnej miere (10. odsek). K výroku o trovách odvolacieho konania (III.) uviedol odvolací súd rovnako stručne, že „Dôvody hodné osobitného zreteľa spočívali v okolnostiach prípadu, kedy došlo k zastaveniu konania na základe litispendencie, ktorú zapríčinili, každá svojim dielom, obe strany konania a odvolací súd preto (aj vzhľadom na rozhodnutie o trovách na súde prvej inštancie) nepovažoval za spravodlivé priznať trovy odvolacieho konania žalobcovi, a preto mu súd žiadne trovy nepriznal.“ (11. odsek)...*

*V prvom rade poukazujem na to, že Krajský súd... vo svojom uznesení sp. zn.: 9CoP/18/2018-137 zo dňa 26.04.2018 nereaguje nijakým spôsobom na moju odvolaciu argumentáciu, o ktorú som oprela svoje odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie. Som si vedomá toho, že súd nie je povinný reagovať na každú, i nepodstatnú, námietku strany konania (nedomáham sa práva na rozhodnutie, ktoré je odrazom mojich predstáv), no na viac ako dvojstranovú argumentáciu, ktorá obsahuje fakty o tom, ako postupoval žalobca v zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom a súd prvej inštancie, reagoval odvolací súd iba tak, ako som už uviedla vyššie - výrokom, že „súd prvej inštancie správne prihliadol na ustanovenie § 257 CSP a odvolací súd sa s jeho názorom stotožnil v plnej miere.“ (10. odsek)*

... som invalidná dôchodkyňa s dôchodkom, ktorý sa až v roku 2018 vyšplhal cez 400,- EUR/mesiac. Tento aspekt na mojej strane súdy oboch inšancií pri rozhodovaní o žalobe o vyporiadanie BSM zo dňa 19.10.2016 úplne odignorovali (túto skutočnosť som uvádzala aj v podanom odvolaní). Takáto okolnosť podľa civilnej teórie (napr. Komentár k § 257 CSP, in: Civilný sporový poriadok. Komentár, Števček, M. a kol., C. H. BECK, 2016, s. 942) ale aj judikatúry všeobecných súdov, môže odôvodňovať rozhodnutie o trovách konania pri aplikácii ustanovenia § 257 CSP, no iba vtedy, ak by bol vo veci (in concreto) úspešný žalobca. V postupe súdu prvej inštalácie a následne odvolacieho súdu je tomu však naopak. Tu sa prelína právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý súdny proces s právom vlastniť majetku. Pri takomto postupe žalobcu a to zastúpeného tým istým advokátom, som legitímne očakávala zastavenie konania a priznanie náhrady trov konania. Výsledok postupu Okresného súdu Martin a následne Krajského súdu v Žiline? Neodôvodnený výrok, ktorý spôsobil škodu mne ako osobe, ktorej sociálne postavenie je niekde úplne inde ako je tomu v prípade žalobcu. Koľko takýchto sporov by som mohla uniesť, ak nie je zachované právo vlastniť majetok, hoci i v jeho potencionálnej forme ako legitímne očakávanie jeho nadobudnutia? Ad absurdum - žalobca môže podať sériu nezmyselných žalôb bez akéhokolvek rizika a ja budem nútená brániť sa bez právneho zástupcu, pretože trovy právneho zastúpenia budú mimo mojich možností. Považujem to za pomerne silnú zbraň, ktorú do rúk niektorej zo strán vkladá sám súd. Podľa môjho názoru nemal súd prvej inštalácie o podanej žalobe zo dňa 17.10.2016 ani konať, maximálne mal konanie zastaviť po mojom prvom vyjadrení a tým vyvolanej následnej lustrácii. V takom prípade by som túto sťažnosť nepodávala, ani ak by bol výrok o trovách konania rovnaký, pretože by to bolo neprimerané. No teraz, keď súd vyprovokoval svojim nesprávnym postupom (to, že bol nesprávny tento postup vyplýva z toho, že nakoniec musel konanie aj tak zastaviť) sériu úkonov právnej pomoci, ktorých hodnota dosahuje trojnásobok môjho invalidného dôchodku, nemôžem považovať takéto rozhodnutie za nič iné, ako za snahu zakryť vlastné pochybenie na úkor strany konania, ktorá je tým vlastne trestaná v jej majetkovej sfére. A keď som toto všetko vytkla rozhodnutiu súdu prvej inštalácie, tak odvolací súd ako súd, ktorý mohol takýto zásah do mojich základných práv napraviť, odkáže jednou vetou znova na rozhodnutie prvostupňového rozhodnutia (ktoré však rovnako

vo vzťahu k odôvodneniu výroku o trovách konania obsahuje len jednu vetu) a sám tým vlastne vyhlási žalobcu za víťaza odvolacieho konania.

*Ak mi je dovolené uviesť na záver aj svoj osobný názor, takýto postup a rozhodovanie, ktoré ponúkajú priam „imunitu“ proti zlyhaniu právneho zástupcu v majetkovej sfére jeho klienta, nie sú ani prejavom nezávislosti a nestrannosti súdu. Takáto hrubá arbitrárnosť rozhodnutí súdov oboch inšancií je vskutku spôsobilá vyvolať odôvodnenú pochybnosť aj o tom, či bola zachovaná jedna z elementárnych požiadaviek na výkon súdnictva.»*

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

*«1. Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a právo na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd I. („Uznesenie súdu prvej inšancie vo výroku o trovách konania potvrdzuje.“) a III. výrokom („Žalobca nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.“) uznesenia Krajského súdu v Žiline sp. zn.: 9CoP/18/2018-137 z 26. apríla 2018 porušené bolo.*

*2. Uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn.: 9CoP/18/2018-137 z 26. apríla 2018 v jeho 1. („Uznesenie súdu prvej inšancie vo výroku o trovách konania potvrdzuje.“) a III. výroku („Žalobca nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.“) zrušuje a v rozsahu zrušenia vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.*

*3. Krajský súd v Žiline je povinný uhradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia v sume 325,42,- EUR...»*

## II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľka sa návrhom doručeným Okresnému súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) 19. decembra 2014 domáha zaplatenie sumy 14 000 € proti žalovaným v prvom až treťom rade, pričom žalovaný v prvom rade je jej manžel a žalovaní v druhom a treťom rade sú jej bývalí svokrovcí. Z návrhu vyplýva, že manželstvo sťažovateľky a jej manžela bolo právoplatne rozvedené 14. novembra 2013. Počas trvania manželstva zhodnotili rodinný dom, ktorý bol v 1/2 podielovom spoluvlastníctve jej manžela. Sťažovateľka v návrhu uviedla, že okamihom zániku manželstva vzniklo na strane žalovaných v prvom až treťom rade bezdôvodné obohatenie, ktoré nie je možné vydať, a preto v zmysle § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka žiada poskytnúť peňažnú náhradu v sume, ktorá zodpovedá 1/2 rozdielu trhovej hodnoty nehnuteľnosti – rodinného domu pred a po prestavbe, t. j. vo výške 14 000 €. Na základe uvedeného žiadala, aby okresný súd vydal rozsudok, ktorým zaviazže žalovaného v prvom rade na zaplatenie sumy 7 000 € a žalovaných v druhom a treťom rade na zaplatenie spoločne a nerozdielne sumy 7 000 €. Konanie je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 5 C 337/2014.

Žalovaný v prvom rade – bývalý manžel sťažovateľky sa vzájomným návrhom zo 14. mája 2015 doručeným okresnému súdu 15. mája 2015 domáhal proti sťažovateľke zaplata sumy 2 007,15 €, pričom malo ísť o dlh, ktorý vznikol počas trvania manželstva zo zmluvy o splátkovom úvere, pričom tento úver mal splatiť bývalý manžel sťažovateľky.

Návrhom doručeným okresnému súdu 19. októbra 2016 podal bývalý manžel sťažovateľky návrh, ktorým sa domáhal vysporiadania BSM vo vzťahu ku sťažovateľke. Konanie bolo vedené pod sp. zn. 10 Pc 16/2016.

Okresný súd uznesením č. k. 10 Pc 16/2016-95 zo 16. januára 2018 (ďalej len „uznesenie o zastavení konania“) konanie o návrhu na vyporiadanie BSM z 19. októbra 2016 zastavil a náhradu trov účastníkom konania nepriznal. V odôvodnení uznesenia okresný súd okrem iného uviedol: *«Po oboznámení sa s predmetným uznesením sa Okresný súd Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 10Pc/16/2016 stotožnil správnym názorom, ktorý vyslovil súd druhej inštancie v konaní Okresného súdu Martin pod sp. zn. 5C/337/2014 a osvojil si záver, že v tomto konaní bolo začaté na návrh žalobkyne [REDACTED], napriek tomu, že žalobný nárok takto nepomenovala, konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva bývalých manželov, ktoré sú ale procesnými stranami v konaní vedenom pod sp. zn. 10Pc/16/2016, ktoré na tunajšom súde začalo na návrh bývalého manžela dňa 19.10.2016. Okresný súd Martin bude v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 337/2014 viazaný právnym názorom súdu druhej inštancie a v tomto konaní bude musieť zistiť celú masu BSM bývalých manželov a ich nárok a BSM vyporiadať napriek tomu, že žalobkyňa pôvodnou žalobou uplatnila len jeden z nárokov, ktorý môže byť predmetom vyporiadania BSM bývalých manželov.*

*...Keďže konanie vo veci sp. zn. 5 C/337/2014, ktoré sa vedie aj o nárokoch vyporiadania BSM bývalých manželov [REDACTED] a [REDACTED], začalo ešte v roku 2014, teda takmer dva roky pred podaním žaloby v konaní vedenom pod sp. zn. 10Pc 16/2016, je zrejmé, že toto konanie vytvára prekážku litispendencie pre konanie 10Pc/16/2016, čiže v zmysle ust. § 159 C.s.p. bráni ďalšiemu priebehu konania 10Pc/16/2016.*

12. Podľa § 161 ods. 1 a 2 C.s.p., ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

13. Litispendencia je neodstrániteľnou prekážkou konania a preto Okresný súd Martin v zmysle ust. § 159 C.s.p. konanie vedené pod sp. zn. 10Pc/16/2016, v ktorom sa rovnako vyporiadavalo na návrh bývalého manžela bezpodielové spoluvlastníctvo tých istých účastníkov zastavil, keďže začalo neskôr ako konanie vedené pod sp. zn. 5C/337/2014.

14. O trovách konania súd rozhodoval podľa ust. § 257 C.s.p., podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. V tomto prípade zastavenie konanie podľa presvedčenia sudu procesné zaviniť žalobca [REDAKOVANÉ], ak 19.10.2016 podal znova žalobu na súde, ak už vedel o tom, že prebieha konanie vedené pod sp. zn. 5C/337/2014, v ktorom dokonca dňa 15.5.2015 vzniesol vzájomný návrh takmer totožný so žalobou vo veci 10Pc/16/2016 a ktorý neskôr zobral späť. Teda bolo by možné tvrdiť, že žalobca [REDAKOVANÉ] vyvolal svojou žalobou ďalšie konanie, keď už prebiehalo skôr začaté konanie o vyporiadanie BSM na návrh jeho bývalej manželky, ktoré konanie predstavovalo prekážku litispendencie pre konanie o návrhu [REDAKOVANÉ]. Súd však v tejto súvislosti zohľadnil tú skutočnosť, že na tejto situácii čiastočne nesie vinu aj žalovaná, ktorá ako žalobkyňa v konaní vedenom pod sp. zn. 5C/337/2014 dostatočne zrozumiteľne a explicitne nevymedzila uplatnený nárok, aby bolo pre všetky strany sporu zjavné a zrejmé, že v konaní vedenom pod sp. zn. 5C/337/2014 je konanie vedené o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov [REDAKOVANÉ]»

O odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu o zastavení konania rozhodol krajský súd napadnutým uznesením a výrokom I potvrdil uznesenie o zastavení konania vo výroku o trovách konania a výrokom III rozhodol, že žalobca nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

St'azovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu výrokmi I a III uznesenia krajského súdu.

Podľa s'azovateľky porušil krajský súd jej základné a iné práva nedostatočným odôvodnením napadnutého uznesenia.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie a zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická a právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov v sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v

súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997).

Podľa § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

Ustanovenie § 257 Civilného sporového poriadku umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia v medziach tohto zákonného ustanovenia nepriznal náhradu trov konania tomu účastníkovi, ktorému inak patrí ich náhrada. Dôvodom na použitie uvedeného ustanovenia môžu byť len okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré Civilný sporový poriadok neuvádza ani exemplifikatívne, čo však neznamená, že tým vytvára priestor na voľnú úvahu súdu. Pri skúmaní, či existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, treba prihliadnuť na osobné, zárobkové, majetkové a iné pomery účastníkov, procesný postoj účastníkov, a to na oboch stranách sporu, okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nárokov, pričom hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03). Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované

so zreteľom na konkrétny prípad (napr. Georgidias v. Grécko z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

Ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov ani preskúmať, či v konaní bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil, ale je oprávnený posúdiť, či v konaní pred všeobecnými súdmi nedošlo k porušeniu ústavnoprávných princípov konania (čl. 46 až čl. 50 ústavy), a tým k porušeniu základných práv alebo slobôd sťažovateľov. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Krajský súd sa v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia s dôvodmi, ktoré v odvolaní proti uznesenia o zastavení konania uviedla sťažovateľka, vysporiadal takto: *„Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, pokiaľ tento žiadnej zo strán náhradu trov konania nepriznal. Aj keď bolo zrejmé, že došlo k zastaveniu konania pre prekážku litispendencie. t. j. že prebieha iné konanie, ktoré má rovnakých účastníkov (strany konania), rovnaký predmet konania a rovnaké skutkové okolnosti, od ktorých sa odvodzuje právo. Ak nie je splnené čo len jeden znak, nejde o tú istú vec.*

9) *Správne súd prvej inštancie prihliadal na ust. § 257 CSP, ktoré uvádza, že súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Základným predpokladom pre jeho použitie v súvislosti s náhradou trov konania je preukázanie dôvodov hodných osobitného zreteľa. Tieto môžu byť dané charakterom konania alebo charakterom procesnej situácie a taktiež môžu byť dané sociálnym aspektom strany v konaní. Musí však ísť o výnimočný prípad, ktorý má oporu v skutkovom stave zistenom vykonané m dokazovaním. Pri rozhodovaní podľa tohto ustanovenia je taktiež potrebné si všímať i okolnosti, ktoré viedli strany k uplatneniu práva na súde a ich postoje*

*v konaní. Zo slovného znenia uvedeného zákonného ustanovenia vyplýva, že ide o ustanovenie výnimočné, ktoré má súdu umožniť, aby pri rozhodovaní o náhrade trov konania mohol prihliadnuť k špecifikám jednotlivých konkrétnych prípadov a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti zákona.*

*10) V danom prípade, teda súd prvej inštancie správne prihliadol na ust. § 257 CSP, jednoznačne popísal i dôvody, ktorého viedli k takémuto záveru, a preto sa odvolací súd s týmto názorom stotožnil v plnej miere. “*

Rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle. Tento záver sa vzťahuje zvlášť na rozhodovanie podľa § 257 CSP, použitie ktorého je výnimkou, pretože iba v prípade, že všeobecný súd dospeje k záveru, že v okolnostiach danej veci existujú dôvody osobitného zreteľa, nemusí náhradu trov konania priznať. Vymedzenie obsahu tohto právneho pojmu je úlohou všeobecných súdov, a to vždy so zreteľom na kontext v konkrétne posudzovanej veci. Vzhľadom na to ústavnému súdu neprináleží posudzovať existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa na aplikáciu daného ustanovenia, pretože ide o nezávislé diskrečné oprávnenie všeobecných súdov. Je však nutné poznamenať, že musí ísť o výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí všeobecného súdu riadne a presvedčivo odôvodnený.

Dôvodnosť aplikácie § 257 CSP je v danom prípade podľa názoru ústavného súdu odôvodnená ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne). Krajský súd síce stručne, ale napriek tomu dostačujúco odôvodnil, prečo považoval nepriznanie trov konania v uznesení o zastavení konania z dôvodov podľa § 257 CSP za správne.

Vo vzťahu k námietkam sťažovateľky, že krajský súd nereagoval na jej niekoľkostranové odvolanie a iba sa stotožnil s odôvodnením okresného súdu, ústavný súd

pripomína, že podľa jeho doterajšej judikatúry odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Pokiaľ okresný súd dostatočne odôvodnil uznesenie v časti o nepriznaní trov konania tak, aby sa sťažovateľka dozvedela všetky relevantné dôvody, ktoré ho k takémuto rozhodnutiu viedli, krajský súd nemôže porušiť označené práva sťažovateľky, ak sa s takýmto odôvodnením okresného súdu stotožní a naňho odkáže.

Pokiaľ sťažovateľka namieta dôvody, ktoré viedli okresný súd k rozhodnutiu o nepriznaní trov konania a následne krajský súd k potvrdeniu tohto rozhodnutia, ústavný súd konštatuje, že s názorom okresného súdu, resp. krajského súdu sa stotožňuje v tom, že to bola aj sťažovateľka, ktorá „*v konaní vedenom pod sp. zn. 5C/337/2014 dostatočne zrozumiteľne a explicitne nevymedzila uplatnený nárok, aby bolo pre všetky strany sporu zjavné a zrejmé, že... je konanie vedené o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov...*“, a to na základe vlastných tvrdení sťažovateľky a listín, ktoré k sťažnosti pripojila.

Ústavný súd vyslovene zdôrazňuje, že z citovanej časti odôvodnenia uznesenia okresného súdu o zastavení konania vyplýva, že konanie o vyporiadanie BSM začaté na základe návrhu bývalého manžela sťažovateľky vedené pod sp. zn. 10 Pc 16/2016 bolo okresným súdom zastavené pre prekážku litispendencie, ktorú však netvoril vzájomný návrh bývalého manžela sťažovateľky zo 14. mája 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 337/2014, ako sa to snaží sťažovateľka opakovane tvrdiť, a to vo všetkých podaniach, ktoré ústavnému súdu doručila spolu so sťažnosťou, ale prekážku litispendencie tvorilo práve jej podanie doručené okresnému súdu 19. decembra 2014, ktoré je potrebné považovať za návrh na vysporiadanie BSM. Pokiaľ teda ani sama sťažovateľka nedokázala svoj vlastný návrh z 19. decembra 2014 identifikovať ako návrh na vyporiadanie BSM, ktorý by mal tvoriť prekážku litispendencie, ale za túto prekážku považuje vzájomný návrh jej bývalého manžela, potom takýmto svojím postojom priamo potvrdzuje, že dôvody, ktoré viedli okresný súd k nepriznaniu nároku na náhradu trov konania, sú relevantné. Na základe

uvedeného ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že spochybňovanie znalostí zákona či už zo strany právneho zástupcu jej bývalého manžela, resp. okresného súdu sťažovateľkou je v tejto súvislosti neakceptovateľné.

Ústavný súd v tejto súvislosti cituje iba niektoré z podaní sťažovateľky, z ktorých je zrejímavý postoj sťažovateľky k dôvodom prekážky litispendencie:

Z podania právneho zástupcu sťažovateľky doručeného okresnému súdu 14. novembra 2016: *„Žalobca si už svoj nárok, ktorý opiera o tú istú argumentáciu, uplatnil na súde prvej inštancie a to podaním doručeným do podateľne súdu dňa 15.05.2015. Ide o konanie vedené na Okresnom súde Martin pod sp. zn.: 5C 337/2014. V uvedenom podaní vo forme vzájomného návrhu síce označuje svoj nárok ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, no nejde o nič iné iba o uplatnenie nárokov vyplývajúcich zo zániku BSM... V konečnom dôsledku to znamená, že súd aktuálne koná o tých istých uplatnených nárokoch a to v dvoch konaniach.“*

Z podania právneho zástupcu sťažovateľky doručeného okresnému súdu 20. januára 2017: *«Vzájomnou žalobou je i prejav žalovaného. Aj citované sekvencie zo zápisnice z konania sp. zn.: 5C/337/2014 zo dňa 02.07.2015 (v mojom podaní zo dňa 11.11.2016) preukazujú, že k takémuto prejavu došlo.*

*Či súd postupoval správne, ak doteraz nevyhlásil vzájomnú žalobu na samostatné konanie, nesúvisí s tým, že žalobca podal druhú žalobu o tom istom nároku, teda so zachovaním totožnosti strán sporu a totožnosti predmetu sporu. Žalobca sa mohol domáhať svojim aktívnym prístupom všetkého, na čo teraz poukazuje (aby súd vo veci konal atď.).*

*No a k výroku, že „z právnej opatrnosti sme oznámili súdu, že tento návrh považujeme za nulitný a nepovažujeme ho za návrh v konaní“ je potrebné uviesť, že úsudok žalobcu bez ďalšieho nie je spôsobilý zmeniť skutočnú povahu jeho úkonu, ku ktorému došlo v konaní sp. zn.: 5C/337/2014. Citované tvrdenie žalobcu je právne bezvýznamné.*

*Žalobca svojim postupom spôsobil neodstrániteľnú vadu konania vedeného pod sp. zn.: 10Pc/16/2016. Súd musí ex offio zastaviť konanie o neskoršom návrhu. Preto na záveroch svojho vyjadrenia zo dňa 11.11.2016 trvám v celom rozsahu.»*

Napokon ústavný súd poukazuje na časť odôvodnenia sťažnosti doručenej ústavnému súdu, z ktorého je tiež jednoznačne zrejmé, že za prekážku litispendencie považuje sťažovateľka vzájomný návrh podaný jej bývalým manželom 14. mája 2015: „*Uvedená žaloba, o ktorej konal Okresný súd Martin pod sp. zn.: 10Pc/16/2016, mi bola doručená dňa 08.11.2016 a dňa 14.11.2016 som súdu prvej inštancie doručila moje vyjadrenie k žalobe. Už pri tomto mojom prvom úkone som uviedla, že žalobca si uplatnil tie isté nároky a poukázala som tak na prekážku litispendencie a navrhla som zastavenie konania a uplatnila som si nárok na náhradu trov konania. K tomuto podaniu som priložila aj kópiu vzájomného návrhu zo dňa 14.05.2015 z konania vedeného pod sp. zn.: 5C/337/2014 a časť zápisnice o pojednávaní zo dňa 02.07.2015 z tohto konania, teda listiny, ktoré uvádzam aj vyššie v texte.*

*Bola som presvedčená, že z týchto listín úplne jasne vyplýva, že na Okresnom súde Martin prebiehajú dve konania o vyporiadanie tohto istého BSM a preto v zmysle ustanovenia § 159 CSP musí byť konanie začaté neskôr (vedené sp. zn.: 10Pc/16/2016) zastavené. K môjmu podaniu sa vyjadril prostredníctvom právneho zástupcu žalobca, ktorý uviedol, že v konaní vedenom pod sp. zn.: 5C/337/2014 súd nerozhodol o prípustnosti protinávrhu a ani nevyrubil súdny poplatok (!) a preto súd môže konať vo veci vedenej pod sp. zn.: 10Pc/16/2016.“*

Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi výrokom I uznesenia krajského súdu a namietaným porušením základných práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu sťažovateľkiných práv výrokom III uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že týmto výrokom rozhodol krajský súd o trovách konania žalobcu, teda bývalého manžela sťažovateľky, a nie sťažovateľky.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že sťažovateľ musí v sťažnosti namietat' porušenie svojich základných práv. V spojitosti s výrokom III uznesenia krajského súdu by to bolo možné len vtedy, ak by týmto výrokom bolo rozhodnuté o trovách konania sťažovateľky.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti ústavný súd odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú neoprávnenou osobou.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2018